

REGULERING AV FISKET ETTER ROGNKJEKS I NORDLAND, TROMS OG FINNMARK I 2016

Fiskeridirektøren har forelagt forslaget til regulering av fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark i 2016 for Sametinget, som ledd i gjennomføringen av konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter.

1 SAMMENDRAG

Fiskeridirektøren foreslår å heve maksimalkvoten fra 3 500 kg til 4 000 kg utilvirket rognkjeksrogn.

Fiskeridirektøren foreslår en videreføring av reguleringsopplegget fra 2015.

2 FISKET I 2015

Fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark var i 2015 regulert med maksimalkvoter på inntil 3 500 kg utilvirket rognkjeksrogn. Deltakervilkårene fra 2014 ble videreført for åpen og lukket gruppe i 2015.

Tabell 1 viser utviklingen i fangst og deltakelse i perioden 2006-2015. Tabellen tar kun for seg fangst omsatt gjennom Norges Råfisklag.

Tabell 1: Utviklingen i fangst og deltakelse i fisket etter rognkjeks i årene fra 2006 til 2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tilvirket rogn (t)	35	22	53	39	73	46	38	27	0	6
Utilvirket rogn (t)	300	303	625	377	288	123	117	113	14	46
Totalt fersk rårogn (t) ¹	343	330	690	425	378	180	163	147	14	53
Rund vekt (t) ²	2 301	2 209	4 625	2 844	2 536	1 205	1 035	982	92	351
Antall fartøy	260	231	368	343	296	174	133	77	10	35

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister, konsesjons- og deltagerregister per 06.10.15.

I 2015 har man sett en marginal økning i deltagende fartøy i forhold til 2014 der kun 10 fartøy deltok i fisket etter rognkjeks. Som i 2014 ble det norske rognkjeks-fisket spolert som følge av markedskrav om miljømerking (MSC-sertifisering). I årets fiskeri deltok tre kjøpere og råstoffet ble solgt til marked som ikke var fokusert på krav om MSC-sertifisering.

¹ Summen av utilvirket rogn (rårogn) = tilvirket rogn omregnet til utilvirket rogn (omregningsfaktor 130/105) + utilvirket rogn.

² Tonn rundvekt inkluderer også fangst av rognkall. Omregningsfaktoren fra utilvirket rognkjeksrogn til rundvekt er 6,7

Ifølge Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 6. oktober har tre fartøy levert tilvirket rogn i 2015. Tabell 2 viser minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn for årene 2004-2015.

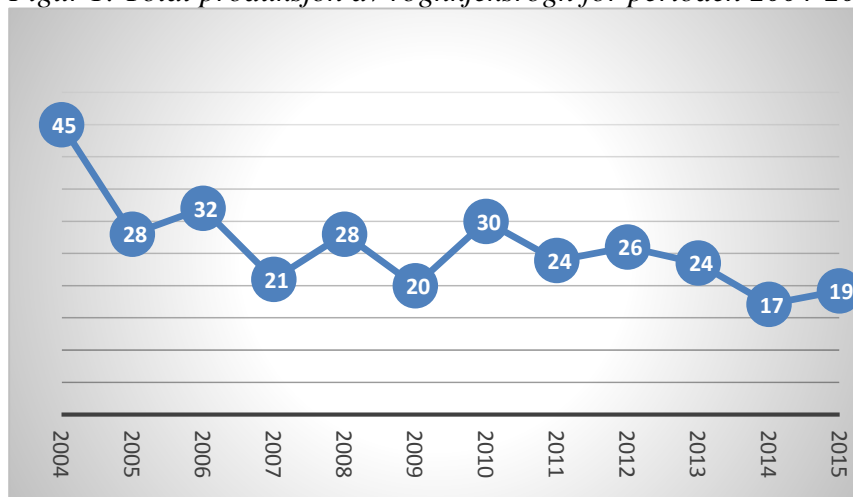
Tabell 2: Minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn for årene 2004-2015

	Minstepriser (kr)		Gjennomsnittspriser (kr)	
	Utilvirket rogn kg ³	Tilvirket rogn tønne	Utilvirket rogn kg ³	Tilvirket rogn tønne
2004	33,5	5 100	36,63	6 971
2005	34,0/31,5 ⁴	5 200/4 850 ⁴	32,14	4 994
2006	29,0/26,0 ⁵	4 000	26,77	3 561 ⁶
2007	25,0	3 500	25,05	3 802
2008	26,75	3 750	27,01	4 319
2009	28,75	4 100	28,79	4 896
2010	35,50	5 000	36,36	7 055
2011	39,00	5 600	39,96	8 985
2012	41,00	7 000	43,25	7 727
2013	30,00	4 500	30,00	4 465
2014	31,50	4 700	32,54	Ingen salg
2015	31,50	4 700	31,50	4 700

Kilde: Norges Råfisklag per 08.10.15

I 2014 var gjennomsnittsprisen på utilvirket rogn per kg på 32,54 kr, dvs. 1,04 kr over minstepris. I 2015 var gjennomsnittsprisen lik minsteprisen. Figur 1 viser den samlede produksjonen av rognkjeksrogn i perioden 2004-2015.

Figur 1: Total produksjon av rognkjeksrogn for perioden 2004-2015 (1000 tønner)

Kilde: Norges Råfisklag

Ifølge Norges Råfisklag har etterspørselen etter rognkjeksrogn fra markedet de siste år utgjort 25 000-30 000 tønner rogn årlig. Nå ser markedet ut til å etterspørre rundt

³ Minsteprisen og gjennomsnittspris for utilvirket rogn er oppgitt i liter i 2001-2005. Etter 2005 er prisen oppgitt i kg.

⁴ Minsteprisen ble senket f.o.m. 18.04.05

⁵ Minsteprisen ble senket f.o.m. 20.04.06

⁶ Lavere enn minstepris pga. Norges Råfisklag måtte dispensere fra minstepris på 100 tønner.

ca. 20 000 tønner. Norges Råfisklag tror ikke at bortfallet av kvantum fra Norge har påvirket markedsprisen.

Tabell 3 viser fangst fordelt på fartøylengde i perioden 2010-2015.

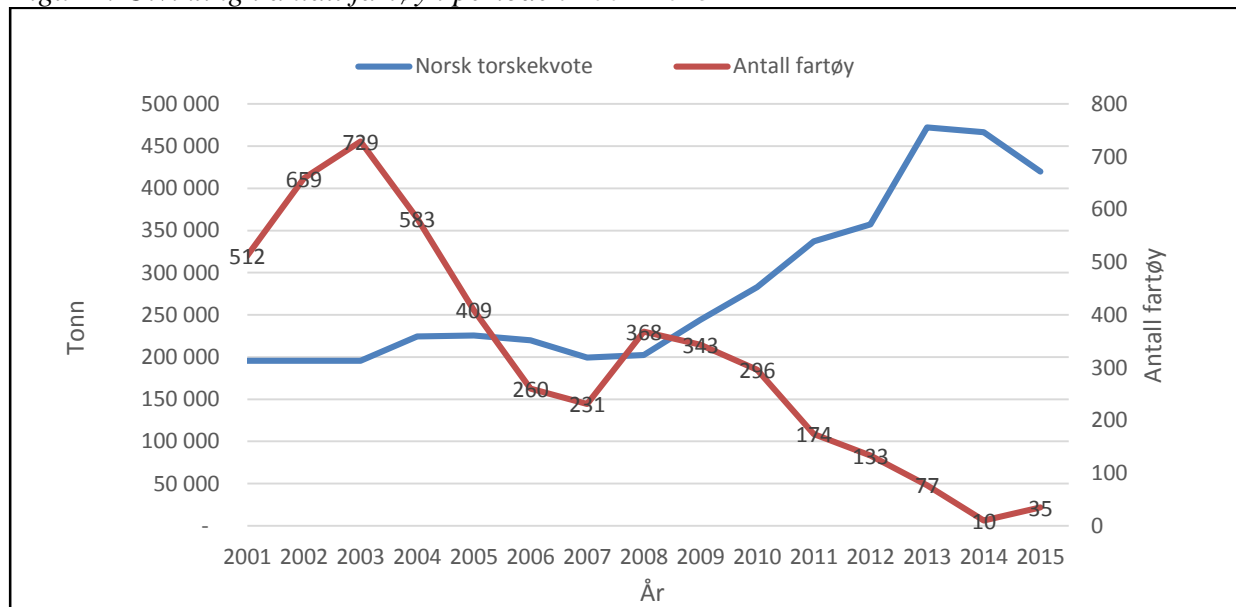
Tabell 3: Fangst fordelt på fartøy (lengdefordeling) i perioden 2010 – 2015

	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Ant.	Fangst rund vekt (t)	Ant.	Fangst rund vekt (t)	Ant.	Fangst rund vekt (t)	Ant.	Fangst rund vekt (t)	Ant.	Fangst rund vekt (t)	Ant.	Fangst rund vekt (t)
Under 7 m	67	590	47	332	33	250	21	269	1	3	9	118
7- 9,9 m	78	550	38	177	33	213	25	327	5	50	9	115
10-12,9 m	141	1 278	81	613	60	492	27	341	4	39	12	73
13-19,9 m	7	93	6	80	5	76	2	40	0	0	4	44
Over 20 m	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Ikke oppg.	3	25	21	3	2	4	1	5	0	0	1	1
Sum	296	2 536	174	1 205	133	1035	77	982	10	92	35	351

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister, konsesjons- og deltagerregister per 06.10.15.

Figur 2 er en grafisk fremstilling over utviklingen i antall deltakende fartøy i perioden 2000-2015, samt svingninger i norsk torskekvote.

Figur 2: Utvikling i antall fartøy i perioden 2001-2015

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister, konsesjons- og deltagerregister per 06.10.15

Deltakelsen hadde en topp i 2003 med hele 729 fartøy som fisket rognkjeks. Siden da har aktiviteten sunket med unntak av en liten økning i 2008 og en marginal økning inneværende år.

I 2007 var en av årsakene til dårlig deltagelse at det gjenstod en stor restkvote på torsk i perioden mars – juni. På grunn av at prisene for torsk og rognkjeksrogn lå på samme nivå valgte mange fartøy å fiske torsk. I 2008 deltok det flere fartøy. Årsaken til dette var høyere maksimalkvoter, større etterspørsel etter rognkjeksrogn, samt at mange fartøy var ferdige med torskekvoten da rognkjeks fisket startet. Selv om stor etterspørsel i 2010 og 2011 førte til at minsteprisen på slutten av sesongene nærmest ble doblet per tønne tilvirket rogn, var det kraftig nedgang i deltagelsen og levert kvantum. Årsaken til dette knyttes til dårlig vær, dårlig tilgjengelighet, samt at deler av flåten prioriterte å fiske torsk fremfor rognkjeks. I 2012 var minsteprisene høyere enn på mange år, likevel fortsatte nedgangen. I 2013 gikk deltagelsen ytterligere ned, blant annet på grunn av høye torskekvoter og erfaringen med usikkerhet i markedet og prispress på slutten av sesongen i 2012. Fisket var variabelt, men det var godt fiske på to av de viktigste områdene. I 2014 og 2015 har det vært interesse blant fiskerne men kjøperne ville ikke kjøpe rogn på grunn av importørens krav om miljømerking. Det meldes om et brukbart fiske for de fartøyene som deltok.

3 BESTANDSUTVIKLING

En arbeidsgruppe med fokus på forskning på rognkjeks ble opprettet i 2012. Gruppen bestod av deltakere fra Danmark (Grønland), Island og Norge. Formålet med gruppen var å gi kunnskap for bestandsvurdering, utveksle kunnskap mellom nordiske forskere, gi offentlig dokumentasjon om rognkjeks, koordinere handlinger og forskning. Gruppen hadde totalt to møter. Havforskningsinstituttet har informert om at det ble søkt om midler til videre arbeid, deriblant skriving av rapport.

I 2015 ble det etablert en ny arbeidsgruppe (WGLUMP – Working Group om Lumpfish) med mål om å bedre standardisering av bestandsvurderinger i landene Island, Danmark-Grønland, Norge, Canada og Sverige, samt identifisere manglende kunnskap om rognkjeksens biologi. Det er viktig å forstå rognkjeksens genetiske bestandsstruktur på tvers av de nordiske landene. Det er videre nødvendig med mer kunnskap om reproduksjonsbiologi, for eksempel tidspunkt for reproduksjon og hvor hyppig rognkjeks formerer seg i løpet av livssyklusen.

Gruppen hadde sitt første møte mai 2015. Det ble sendt en prosjektsøknad til NORA oktober då.

Havforskningsinstituttets råd for rognkjeks for 2016 er som tidligere år, nemlig at antall deltakende fartøy ikke overskrider 300, og at total fangst blir maksimalt 400 tonn rå rogn. For mer informasjon, se vedlegg.

4 REGULERINGSTILTAK I 2016

4.1 MSC-SERTIFISERING

Norges Råfisklag har anslått kostnadene med sertifisering for rognkjeks til å være mellom en halv til en million kroner. Vanligvis går Norges Sjømatråd, salgslag og næringsorganisasjoner sammen om å finansiere søknaden for de fiskeriene dette gjelder.

MSC-sertifisering av rognkjeks har vært vurdert i fellesgruppen for miljødokumentasjon som er blitt opprettet av fiskerinæringen. Fellesgruppen består av representanter fra Sjømat Norge, Norges Sjømatråd, Norges Råfisklag, Norges Sildesalgslag, Norges Fiskarlag, Fiskebåt og Fiskekjøpernes Forening.

Norges Råfisklag har, på vegne av fiskerne, sagt seg villig til å dekke en tredjedel av kostnadene som en slik prosess innebærer. Norges Råfisklag har videre lagt frem en plan for fremdrift og finansiering. Alle partene har ikke sluttet seg til denne.

Det har imidlertid vært gjennomført en anbudsrunde blant akkrediterte sertifiseringsbyrå som utfører sertifiseringen med spørsmål om en forenklet ordning. Tilbakemeldingen er imidlertid negativ. Rognkjeks må dermed gjennom samme sertifiseringsprosess og kostnad som de store fiskeslagene som for eksempel torsk og hyse.

Det er uheldig at det ikke er vilje til å korrigere prosessen for små og marginale fiskeri, slik at alle fiskeri må gjennom samme kostnadskrevenende prosess. Man ser at rognkjeksfisket for andre år på rad er svært rammet av utestengelsen av markedet. Fiskeridirektøren er bekymret for at dette fiskeriet etter hvert vil forsvinne.

4.2 DELTAKELSESKRITERIER

Det ble i 1998 innført deltagerbegrensning for fartøy på eller over 13 meter største lengde i fisket etter rognkjeks.

Kriteriene for å delta i fisket i åpen og lukket gruppe fremgår av den årlige forskrift om deltagelse i kystfartøygruppens fiske (deltakerforskriften).

I 2015 oppfylte 5 fartøy aktivitetskravet for å delta i lukket gruppe, dvs. fartøyet måtte være på eller over 13 meter største lengde og ha deltatt i et av de tre siste årene dvs. 2012, 2013 og 2014. 2 av disse deltok i 2015.

Dersom gjeldende deltakervilkår videreføres i 2016 oppfyller 2 fartøy kriteriene for å delta i lukket gruppe.

4.3 MAKSIMALKVOTE

Siden 2006 har maksimalkvoten vært angitt i kilo utilvirket rognkjeksrogn. Tabell 4 viser maksimalkvotes størrelse, antall fartøy totalt og antall fartøy som har fisket maksimalkvoten i årene 2008–2015.

Tabell 4: Størrelse på fastsatt maksimalkvote, antall fartøy totalt, antall fartøy som har fisket hele maksimalkvoten og hvor stor prosentandel dette utgjør i årene 2008- 2015

År	Maksimalkvote	Totalt antall fartøy	Ant. fartøy ferdige med maksimalkvoten	Prosent
2008	2 500 kg	368	146	39,7
2009	2 000 kg	343	74	21,6
2010	2 500 kg	296	39	13,2
2011	2 500 kg	174	17	9,8
2012	2 500 kg	133	18	13,5
2013	3 000 kg	77	24	30,4
2014	3 500 kg	10	0	0,0
2015	3 500 kg	35	0	0,0

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttsedelregister per 6.10.15.

Som i 2014 var det ingen fartøy som fisket hele kvoten på 3 500 kg rognkjeksrogn i 2015. Kun 7 av totalt 35 fartøy fisket over 3 000 kg rognkjeksrogn. Så lenge næringen ikke har funnet en løsning på MSC-problematikken vil deltagelsen fortsatt bli svært lav. I tillegg er torskekvoten for 2016 veldig høy. Fiskeridirektøren kan på bakgrunn av erfaringen med fiskeriet og nedgangen i deltagelsen de siste årene ikke se noe risiko med å øke maksimalkvoten til 4 000 kg i 2016.

Fiskeridirektøren foreslår at maksimalkvoten fastsettes til 4 000 kg utilvirket rognkjeksrogn i 2016.

4.4 FANGSTPERIODE

I 2006 ble det innført stoppdato i fisket etter rognkjeks. Det ble da satt en felles stoppdato for alle områdene den 20. juni. På bakgrunn av variasjon i tidspunkt for gyteinnsig og fangstsesong langs kysten av Nord-Norge innførte Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 i tillegg en særskilt stoppdato for fiske etter rognkjeks i Finnmark øst for 26°Ø, datoen ble satt til 5. juli.

Fiskeridirektøren foreslår at stoppdatoene fra 2015 blir videreført til 2016.

Fiskeridirektøren vil tilrå at fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark vest for 26°Ø stoppes 20. juni 2016

Fiskeridirektøren tilrår videre at fisket etter rognkjeks i Finnmark øst for 26°Ø stoppes 5. juli 2016.

5 UNGDOMSFISKEORDNINGEN

Etter innføring av stoppdatoer 20. juni og 5. juli, ble ungdomsfiskeordningen avviklet i 2007. Etter anmodning fra Sametinget ble ungdomsfiskeordningen for rognkjeksfiske gjeninnført i 2010. Ordningen er etter dette videreført.

Tabellen 5 viser hvor mange ungdommer som har benyttet seg av ungdomsfiskeordningen for rognkjeks siden den ble gjeninnført i 2010.

Tabell 5: Antall ungdommer i ungdomsfiskeordningen i perioden 2010- 2015

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antall ungdommer	3	3	0	1	0	1

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 06.10.15.

Som tabellen viser har det vært lite interesse for å delta i denne ordningen i fisket etter rognkjeks.

Ungdomsfiskeordningen gjelder generelt i perioden 22. juni til og med 14. august. Til forskjell fra de andre artene som omfattes av denne ordningen, er fiskeperioden for rognkjeks satt til perioden 12. mai til og med 20. juni vest for 26°Ø, og perioden 12. mai til og med 5. juli i Finnmark øst for 26°Ø.

Innenfor ungdomsfiskeordningen kan det per fartøy og per person fiskes og landes et kvantum som tilsvarer inntil 600 kg utilvirket rognkjeksrogn. Videre må fartøyet være under 6 meter største lengde.

Dersom ungdomsfiskeordningen blir videreført i 2016 forutsettes det at den også inkluderer rognkjeks.

7 OPPDRETT AV ROGNKJEKS

De siste årene har det vært økt interesse for å bruke yngel av rognkjeks for å bekjempe lakselus. Berggylt og bergnebb blir brukt for å bekjempe lakselus fra Trøndelag og sørover. Siden disse artene er veldig temperaturfølsomme er de ikke egnet til å bekjempe lakselus i Nord-Norge. Forsøk viser at rognkjeks aktivt beiter lus på vinteren i temperaturer ned mot 4 grader. Havforskningsinstituttet melder om at det blir brukt yngel av oppdrettet rognkjeks. Stadig flere oppdrett har tatt i bruk rognkjeks for å bekjempe lakselus.

Ifølge Fiskeridirektoratets Akvakulturregister var det den 19. oktober 2015 registrert totalt 32 aktører som tilsammen har 57 tillatelser til å drive oppdrett av rognkjeks (stamfisk, settefisk og matfisk). Mange av disse er forskningsinstitusjoner. Ifølge statistikk for akvakultur solgte 10 selskap i 2013 totalt 1 954 000 rognkjeks til en verdi av 27 717 000 kroner, mens totalt 11 selskap i 2014 solgte ca. 3 457 000 rognkjeks til en verdi av 52 858 000 kroner.

Fiskeridirektoratet har ikke opplysninger for 2015 men legger til grunn at tallene er økende.